דיקא נמי דקתני תולעת שבעיקרי זיתים. מכאן מדקדק ר"ם וכביע נתנאל וריב"ל דאין הלכה כשמואל דאמר קישות שהתליעה בתביה אסורה והלכות גדולות *דרב אחאי פוסק כשמואל מדאמר רב פפא לעיל בפירקין (דף נח.) ש"מ מדרב הונא הא דאמר שמואל קישות שהתליעה בתביה אסורה הני תמרי דכדא בתר תריסר ירחי שרי אע"פ שהש"ס עושה כאן דיוק מן הברייתא דלא כשמואל הייו לכאורה אבל לשמואל נמי יש לישב ולפרש דתולעת שבעיקרי זיתים היינו שבזיתים בעודן מחוברין בעיקרן ומיהו אפי' לשמואל אין לאסור אותן פולין שקורין פולי"ש בלע"ז ותימלי שקורין שאווי"ש כשנמלאין בתוכן כגון יבחושין וכתחלת תולדות של יבחושין הקליפה משחרת מבחוץ וכשמסירין הקליפה נשחרים היבחושין תחתיה אין לאוסרן ולא מתסרי משום השרץ השורץ על הארץ כל זמן שלא ריחשה ונם בקונטרס פי' לעיל נבי קישות שהתליעה בתביה אסורה כיון דמהלכת התולעת בתוך הקישות והיא מחוברת בקרקע הויא כמהלכת על גבי קרקע:

קוקיאני אסירי · פי' הקונטרס תולעים שבכבד ושבריאה וקשיא לר"ת דלאידך ליכא דשרי תקשי ליה מברייתא דבסמוך דותא נבלתם תשקצו לרבות דרגים שבבהמה אע"ג דמינה קא גדלי אלא אומר ר"ת דבדגים איירי הכא והא דאמר כי ניים עייל ליה באוסיא אשכחן בדגים כי האי גוונא בפ' המוכר את הספינה (ב"ב דף עג:) דאמר רבה בר בר חנה חזינא ההוא כורתא דיתבה ועיילא ליה טינא באוסייה: **לרבות** דרגים שבבהמה. וא"ת ותיפוק ליה דאסירי מידי דהוה אשותא הבהמה ומאי דה דמות יונה דאסירא* משום דליתיה לא בפרסה ולא בפרסות ויש לומר דשאני עובר משום דמקרא דוכל בהמה אישתרי ולית ליה למשרי אלא היכא דאיכא פרסות דבקרא דוכל בהמה כתיב פרסה אבל דרגים שבבהמה נבראין מן הבשר עצמה והוה אמרינן דתשיבי כבשר ולא דמי לחותך מן הטחול ומן הכליות דהתם איכא הסרון ואסירי לקמן (סס.) מאותה שלמה ולא חסרה אבל הכא לא נחסר דבר:

[לקמן סס.]

[דלא נימא טחול דאיתקש לנחש כדכתיב לויתן נחש בריח ממש הוא קמ"ל דהוא עבור. ערוך ערך גח מ"]

הדרן עלך אלו טרפות

[פרשת שמיני סי' פד ועי' תוס' פסחים קטו: ד"ס קפא]

רפד א ב ג מיי' פ"ב מהלכות מאכלות אסורות הל' יד טו עז טוש"ע י"ד סי' פד סעיף ד:

רפה ד ה ו מיי' שם הלכה יז ושיין בהשגות ומ"מ טוש"ע שם סעיף עז.

באביה אסורה משום °השרץ השורץ על הארץ לימא מסייע ליה דתני חדא על הארץ אלהוציא את הזיזין שבעדשים ואת היתושים שבכליסים ותולעת שבתמרים ושבגרוגרות ותניא אידך כל השרץ השורץ על הארץ לרבות תולעת שבעיקרי זיתים ושבעיקרי גפנים מאי לאו אידי ואידי בפירא והא באביה והא שלא באביה לא אידי ואידי באביה ולא קשיא הא בפירא הא באילנא גופא דיקא נמי דקתני תולעת שבעיקרי זיתים ושבעיקרי גפנים ש"מ בעי רב יוסף פרשה ומתה מהו מקצתה מהו לאויר העולם מהו ²תיקו בעי רב אשי לגג תמרה מהו לגג גרעינתה מהו מתמרה לתמרה מהו ³תיקו אמר רב ששת בריה דרב אידי קוקיאני אסירי מאי טעמא מעלמא אתו מתקיף לה רב אשי אי מעלמא אתו לישתבחו דרך בית הריעי איכא דאמרי אמר רב שישא בריה דרב אידי קוקיאני שרו מאי טעמא מיניה גבלי אמר רב אשי פשיטא דאי מעלמא קא אתו לישתבחו דרך בית הריעי והלכתא ⁴קוקיאני אסירי מ"ט מינם ניים ועיילי ליה באוסיה תולעים ⁴דרני דבשרא אסירי ⁴דכוורי שריין אמר לה רבינא לאימיה אבלע לי ואנא איכול א"ל רב משרשיא בריה דרב אחא לרבינא מאי שנא מהא דתניא °ואת נבלתם תשקצו לרבות את הדרנים שבבהמה א"ל הכי השתא בהמה בשחיטה הוא דמשתריא והני מדלא קא מהניא להו שחיטה באיסוריהו קיימן אבל דגים באסיפה בעלמא מישתרי והני כי קא גבלן בהיתרא קא גבלן ת"ר °הולך על גחון זה נחש כל לרבות השילשול ואת הדומה לשילשול על ארבע זה עקרב כל הולך לרבות את החיפושית ואת הדומה לחיפושית מרבה רגלים זה נדל עד כל לרבות את הדומה ואת הדומה לדומה תניא ר' יוסי בן דורמסקית אומר *לויתן דג טהור הוא שנאמר °גאוה אפיקי מגנים °תחתיו חדודי חרש אפיקי מגנים אלו קשקשים שבו תחתיו חדודי חרש אלו סנפירין שפורח בהן:

תורה אור

ויקרא יא

תוס' מע"ז

הדרן עלך אלו טרפות

חבר מן החי ושחיטת הבהמה לא אהניא לדידהו שהרי יש להם חיות לעצמן ואע"ג דשליל מותר בשחיטה אמו מכל בהמה תאכלו נפקא לן לקמן לאבל *הכא באיסוריהו קיימי: **שילשול.** תולעת אכוכא כגחש הן והן הנמצאין בתפה: **חפושים.** חיפושים קורין לו: **דג טהור הוא.** שהרי יש לו סנפיר וקשקשים כדמפרש: **אפיקי מגנים.** חוזק מגינים: **אלו קשקשים.** הסגורים ותחומים בו בדוחק: **תחתיו חדודי חרש** חידודים של חרשים: **אלו סנפירים.** שחדודים ומתחכין כחרסין ובהן הוא בוקע את המים בחודן שלא יעכבוהו בפריחתו ופשטיה דקרא לשון *מורי תחתיו חדודי חרש במקומו והרודי שמש:

ג"ל רש"ל תוס'

הדרן עלך אלו טרפות

באביה. בעודה מחוברת שרץ האדמה היא ואסורה התולעת לאכול דכיון דמהלכת בתוך הקישות והיא מחוברת בקרקע הוי כמהלכת על גבי קרקע אבל התליעה לאחר מכאן מותרת עד שתצא לאויר: **לרבות זיזין שבעדשים.** דמותרים דלאו על האדמה שורצין אלא בתוך העדשה: **זיזין.** כולו"ם וכמין יתושין מין קטנים פירכ"ם בלע"ז: **וחגיל אידך כל גרגות.** דאסירי: **כליסים.** שהתליעו תמרים עצמן: **וכל באביה.** אסירי וסיעתא דשמואל: **אידי ואידי באביה.** כלומר הא דשרי נמי באביה דכל כמה דלא נפקא לאויר לאו שרץ האדמה היא ולא תסייעיה: **פירשה ומתה.** המתלעת לאחר תלישתה דשריא לדברי הכל פירשה מתוך הפרי לאדמה ולא ריחשה שמתה מיד בכפילתה: **מהו.** מי אמרי' כיון דלא הלכה לאו שורץ על האדמה הוא לאו דומיא לא בעינן שריצה. שורץ היינו רוחש ומנענע: **מקצתה מהו.** מי הויא ככולה לאו דומיא בעינן כולה: **לאויר העולם.** פירשה מן הפרי תלוש לאויר וקודם שהגיע לאדמה קלטה בפיו לבולעה אם תימלי לומר פירשה ומתה מותרת משום דאינה ראויה לרחוש אבל היא דראויה לרחוש לא: **לגג תמרה מהו.** מתוכה פירשה לגגה מי אמרי' היינו רביתיה לו דומיא כשורץ על גבי דבר אחר דמי: **לגג גרעינתה מהו.** אם תמלי לומר לגג תמרה כדבר אחר הוא גג גרעינתה מהו כל תולעים מגרעיני הפרי הן גדלים: **מתמרה לתמרה מהו.** ולא שרץ על גבה אלא מזו על זו מי אמרי' כיון דלאו הייו אמה שורץ קיימא ביה לו דומיא אויר העולם בעינן וכולהו בתולעים בעי להו: **קוקיאני.** תולעים שבכבד ושבריאה: **מעלמא אתו.** שבלעתן הבהמה עם האוכלים ותחלתן שרצו על האדמה: **מינם גבלי.** לשון גדלי מן הבהמה עצמה הן גדלין ולאו שרץ האדמה ניהו: **מינם ניים ועיילי ליה באוסייה.** כשהבהמה ישנה נכנסים בחוטמה ומשם לקנה ריאה וכבד הלכך לא משתכחי דרך בית הרעי: **דרני.** תולעים הנמצאים בין עור לבשר כשמפשיטין הבהמה ובלע"ז גרבליי"ם: **אסירי.** וטעמא מפרש לקמיה: **דכווי שרי.** וטעמא כדמפרש רבינא: **אבלע לי.** דכווי בתוך הדגים הני אותם שלא אראה ואקוץ בם: **בשחיטה משתרי.** ואלו שנגלו בתוכה עד שלא נשחטה באו מאיסור

נחש. תוס' מע"ז

גאוה. תוס' שם

אבל. תוס' שם

אבל. תוס' שם

[לקמן סס.]

[דלא נימא טחול דאיתקש לנחש כדכתיב לויתן נחש בריח ממש הוא קמ"ל דהוא עבור. ערוך ערך גח מ"]

ג"ל פני

ג"ל רש"ל תוס'

קישות שהתליע באביה. כלומר במחובר (כלומר) כל זמן שהוא עומד על האילן אסור דאמור' מן הארץ שרץ לקישות: שבכלוסין. מיני קישנות: מאי לאו אידי ואידי בפירי. הא דאיתלע באביה אסרי' מפירא בגלא ומקום רביתא היא: ולא קשיא. הא דאיתלע פירא גופיה מותר הא דאיתלע אילנא גופיה אסור: פירשה ומתה מהו. כלומר התולעת שבפירי פירשה ממקום רביתה ולא שרצה ומתה מהו מי אמרי' כיון דלא שרצה על הארץ מותרת או דלמא כיון דפירשה אסור: פירשה לגג תמרה מהו. לא שרצה על הארץ אלא לפירי עצמה פירשה: לגג גרעינתה מהו ה). שרצה על הארץ: קוקאני. תולעי הראש: אתא שחיט ושריא ליה גרסי'. כלומר לבהמה שריא לדרנין לא שריא: את החיפושית. מין שרץ: ר' יוסי בן דורמסקית [אומר] לויתן דג טהור כו': אבלע לי. דכווי:

ה) נראה דצ"ל לאו כוס כמו דשלא על האדמה לאו לא

הדרן עלך אלו טרפות

בהמה המקשה לילד · בשעת שחיטה : **וסחוירו** · קודם שחיטה : **מותר באכילה** · וגמרא מפרש מאן מותר : **סרי זה כילוד** · והו לא מהניא ליה שחיטת אמו ולריך שחיטה לעצמו אם נמצא חי ואם נמצא מת הרי הוא כנבלה : **חוץ מעובר שנמצים** · והניח החתיכה בחוכה · **מותר** · תורה אור

בכורות מו:

בשחיטתה כדיליף בגמרא מכל בהמה תאכלו : **מן הטמוא ומן הכליות** · של בהמה עצמה : **לאסור באכילה** · ואע"פ שהניחו בבהמה לא הותר בשחיטתה להכי נקט מחוא וכליות משום דמידי דלא מיטרפא הוא : **גמ' ואבר עצמו אסור** · באכילה מאחר שיצא קודם שחיטה ואע"פ שהחזירה לכן : **ובשר בשדה** · כלומר חוץ למחילתו דהיינו לאויר שרחם זה הוה ליה מחילה להחזירו בשחיטה וכיון שיצא הרי הוא כטרפה ולא תאכלו וכל מי שיש לו מחילה ויצא בשר קדשים שיצאו כמי מהאי קרא נפקא לן (מכות דף יח:) : **לא לאעובר** · ואשמועינן דמשום יד לא הוי כילוד : **אפי' לא החזירו נמי** · דעובר נפקא לן לקמן מבהמה בבהמה אותה תאכלו : **וסיפא** · גופה מאי קמ"ל דקאמרת ריש תני משום סיפא : **בכור לנחלה** · בעינן ולד שיהא ראוי לחיות ואי לא ראוי לחיות לא מפקע את הבא אחריו מליטול פי שנים דכתיב (דברים כא) ראשית אונו מי שלבו דוה עליו יצא ולד שאינו של קיימא שאין לב אביו דוה על מותו אבל מפדיון הבכור פוטר את הבא אחריו שהרי זה פטר את הרחם : **נפל** · שלא כלו חדשיו : **אע"פ שיצא ראשו חי** · והחזירו ויצא אחיו שכלו חדשיו אין לידת הראשון מפקעתו מליטול בכור לנחלה שאפילו מולד הנפל כולו אינו מפקע את הבא אחריו שאין לבו דוה עליו וכל שכן אם יצא ראשו חי ואחי דנקט ראשו משום בכור לכהן נקט ליה ובילידת ראשו הוי יולד ופוטר את אחיו מבכור לכהן : **או** · הבא אחר בן תשעה אפי' יצא ראשו של ראשון מת הוא לידת הראשון ואין הבא אחריו בכור לכהן אבל הבא אחר בן תשעה שיצא ראשו חי בכור לנחלה נמי לא הוי אלמא ראש לידה : **וכי סימא אשמועינן כאדם** · דבילידת ראשו הוי כילוד והדר אשמועי' בבהמה דאדם מבהמה לא יליף דבהמה לית לה פרוזדור לפני בית הרחם שלה וגלוי הוא ומכיון שהרחם יוצא לידתו ניכרת אבל אשה אין רחמה בגלוי שהיכרים הוו לה כעין פרוזדור ואין ילידתה הולך ניכרת יפה עד שיצא רובו : **סא נמי פגינא** · בבהמה נמי תגינא במתניתין בפירקין דרחם הוי לידה דקתני שצא שיצאה מקצתה אסורה באכילה אפילו מה שהיה בפנים בשעת שחיטה לפי שהשצא סימן ולד באשה וסימן ולד בבהמה וחיישינן לאמא בהמה מקצת דעפיר יצא הרחם והוי כילוד הלכך כולה אסורה דשדינן לה בתר ריש אלמא ראשו תנן דהוי לידה וסיפא דקתני החזירו לא אלטריך : **א"ל בשלמא החזירו דרישא דוקא** · ומאיסרי אבר גופיה איכא לתרוצי סיפא דקתני אבל אבר אסור משום ריש אלא מי אמרת מותר דרישא אעובר קאי אבל אבר אסור בהחזרה לא מהני אמאי נקטו החזירו : **לעולם** · מותר דקתני אעובר ודקשיא לך חזרה מאי אהני למקום אחר מהניא דאם לא החזיר לריך להניח ממה שבפנים לגד החיצון ולחוטבו במקום אחר הבדלת החיצון והפנימי אסור מפני שהוא עומד על שפת הרחם ולא קריגא ביה בהמה בבהמה דלאו בתוכה הוא אבל החזירו א"ל לאחוך לגד פנים אלא מצמצם ואוחך ומקום אחר מותר דקריגא ביה בהמה בבהמה ומשום בשר בשדה ליכא דהא לא יצא ממחיצתו ואם דרב נחמן לקמן : **שבאון עמא** · דיליפין בהטור והרטוב (לקמן דף כא:) שאבר מן החי מטמא כאבר מן הנבלה מוכי ימות מן הבהמה : **שבפנים מטור** · שמחייב לא קבל טומאת אוכלין : הבשר

בהמה המקשה לילד והוציא העובר את ידו והחזירו מותר באכילה *הוציא את ראשו אע"פ שהחזירו הרי זה כילוד *חותך מעובר שבמעיה מותר באכילה מן הטחול ומן הכליות אסור באכילה זה הכלל דבר שגופה אסור *ושאינה גופה מותר : **גמ'** אמר רב יהודה אמר רב "ואבר עצמו אסור מאי טעמא דאמר קרא °ובשר בשדה טרפה לא תאכלו *כיון שיצא בשר חוץ למחיצתו נאסר תנן בהמה המקשה לילד והוציא העובר את ידו והחזירו מותר באכילה מאי לאו אאבר לא אעובר אי אעובר מאי איריא החזירו אפילו לא החזירו נמי הוא הדין אף על גב דלא החזירו ואידי *דקא בעי מיתנא סיפא הוציא את ראשו אף על פי שהחזירו הרי זה כילוד תנא נמי רישא החזירו וסיפא מאי קמשמע לן דכיון דיצא ראשו הויא לה לידה *תנינא איזהו בכור "לנחלה ואינו בכור ' להנים הבא אחר נפלים אף על פי שיצא ראשו חי או בן ט' שיצא ראשו מת טעמא דראשו מת הא ראשו חי הבא אחריו בכור לנחלה נמי לא הוי וכי תימא אשמעינן באדם וקא משמע לן בבהמה דאדם מבהמה לא יליף דאין פרוזדור לבהמה ובהמה מאדם לא ילפא דחשיב פרצוף פנים דידיה הא נמי תנינא *שליא שיצתה מקצתה אסורה באכילה כסימן ולד באשה כך סימן ולד בבהמה אי אמרת בשלמא החזירו דרישא דוקא תנא סיפא אטו רישא אלא אי אמרת לא דרישא דוקא ולא דסיפא דוקא למה ליה למתנייה כלל לא לעולם אעובר וכדאמר רב נחמן בר יצחק לא נצרכה אלא למקום תחתך 'הבא נמי לא נצרכה אלא למקום תחתך ת"ש בהמה המקשה לילד הוציא עובר את ידו והחזירה ואחר כך שחט את אמו מותר באכילה שחט את אמו ואחר כך החזירה אסור באכילה "הוציא את ידו וחתכו ואח"כ שחט את אמו שבחוץ טמא ואסור ושבפנים טהור ומותר *שחט את אמו ואחר כך חתכו הבשר

[מכות יח: זבחים פב:]

לא תאכלו : **לא לאעובר** · אפי' לא החזירו נמי · וסיפא מאי קמ"ל דקאמרת ריש תני משום סיפא : **בכור לנחלה** · בעינן ולד שיהא ראוי לחיות ואי לא ראוי לחיות לא מפקע את הבא אחריו מליטול פי שנים דכתיב (דברים כא) ראשית אונו מי שלבו דוה עליו יצא ולד שאינו של קיימא שאין לב אביו דוה על מותו אבל מפדיון הבכור פוטר את הבא אחריו שהרי זה פטר את הרחם : **נפל** · שלא כלו חדשיו : **אע"פ שיצא ראשו חי** · והחזירו ויצא אחיו שכלו חדשיו אין לידת הראשון מפקעתו מלהיות בכור לנחלה שאפילו מולד הנפל כולו אינו מפקע את הבא אחריו שאין לבו דוה עליו וכל שכן אם יצא ראשו חי ואחי דנקט ראשו משום בכור לכהן נקט ליה ובילידת ראשו הוי יולד ופוטר את אחיו מבכור לכהן : **או** · הבא אחר בן תשעה אפי' יצא ראשו של ראשון מת הוא לידת הראשון ואין הבא אחריו בכור לכהן אבל הבא אחר בן תשעה שיצא ראשו חי בכור לנחלה נמי לא הוי אלמא ראש לידה : **וכי סימא אשמועינן כאדם** · דבילידת ראשו הוי כילוד והדר אשמועי' בבהמה דאדם מבהמה לא יליף דבהמה לית לה פרוזדור לפני בית הרחם שלה וגלוי הוא ומכיון שהרחם יוצא לידתו ניכרת אבל אשה אין רחמה בגלוי שהיכרים הוו לה כעין פרוזדור ואין ילידתה הולך ניכרת יפה עד שיצא רובו : **סא נמי פגינא** · בבהמה נמי תגינא במתניתין בפירקין דרחם הוי לידה דקתני שצא שיצאה מקצתה אסורה באכילה אפילו מה שהיה בפנים בשעת שחיטה לפי שהשצא סימן ולד באשה וסימן ולד בבהמה וחיישינן לאמא בהמה מקצת דעפיר יצא הרחם והוי כילוד הלכך כולה אסורה דשדינן לה בתר ריש אלמא ראשו תנן דהוי לידה וסיפא דקתני החזירו לא אלטריך : **א"ל בשלמא החזירו דרישא דוקא** · ומאיסרי אבר גופיה איכא לתרוצי סיפא דקתני אבל אבר אסור משום ריש אלא מי אמרת מותר דרישא אעובר קאי אבל אבר אסור בהחזרה לא מהני אמאי נקטו החזירו : **לעולם** · מותר דקתני אעובר ודקשיא לך חזרה מאי אהני למקום אחר מהניא דאם לא החזיר לריך להניח ממה שבפנים לגד החיצון ולחוטבו במקום אחר הבדלת החיצון והפנימי אסור מפני שהוא עומד על שפת הרחם ולא קריגא ביה בהמה בבהמה דלאו בתוכה הוא אבל החזירו א"ל לאחוך לגד פנים אלא מצמצם ואוחך ומקום אחר מותר דקריגא ביה בהמה בבהמה ומשום בשר בשדה ליכא דהא לא יצא ממחיצתו ואם דרב נחמן לקמן : **שבאון עמא** · דיליפין בהטור והרטוב (לקמן דף כא:) שאבר מן החי מטמא כאבר מן הנבלה מוכי ימות מן הבהמה : **שבפנים מטור** · שמחייב לא קבל טומאת אוכלין : הבשר

[לקמן עב:]

[לקמן עב:]

בהמה המקשה · כיון שיצא בשר חוץ למחילתו נאסר · כדדרשינן לקמן דומיא דעובר דאין לה איתר : **סיפא** מאי קמ"ל דכיון שיצא ראשו הויא לידה תגינא · וא"ת ודילמא אילטריך לאשמועינן אע"ג דהחזירו הוי כילוד דמהתיא דבכורות לא שמעינן אלא בלא החזירו וי"ל דפשיטא ליה דכיון דבלא חזרה הויא לידה כי החזירו נמי לא כלום הויא ומיהו אי לאו ההוא דבכורות לא הויא קשיא ליה אמאי אילטריך ליה למיתני החזירו דכיון דאלטריך לאשמועינן דיליאת ראשו הויא לידה אשמועינן נמי אגב אורחיה דחזרה לאו כלום הוא אבל טוליה בבא ליה ליה למיתני משום הא מידום פורתא וזה נמי אין להקשות דהכא אלטריך לאשמועינן דאפי' מה שבפנים אסור דלרב יהודה אסור קאי אעובר והא לא שמעינן מהתיא דבכורות דהא נמי פשיטא דכיון דשויא כילוד ואפי' מה שבפנים אסור כיון שהולד שלם ובמחתך הוא דמיבעיא ליה לקמן כמו שאפרש לקמן בעזרת האל : **טעמא** דראשו מת הא ראשו חי כו' · תימה דהוה ליה למפרך בפשיטות מדקתני ואין בכור לכהן מ"מ מכי יצא ראשו הוי כילוד וי"ל משום דאיכא למידחי מאי ראשו רובו כדדחי בפ' יש בכור (בכורות מו:) דאמר שמואל אין הרחם פוטר בנפלים ופריך ליה מהא דאין בכור לכהן ומשני מאי ראשו רובו פירוש יצא ראשו וגם יצא רובו אח"כ ופריך ומיתני רובו ומשני דנקט ראשו למידק הא ראשו חי בכור לנחלה נמי לא הוי הלכך עיקר פריכה מהאי דיוקא והוה מצי למיפרך הכא ממתני' דנדה דתנן (דף כחי) יצא כדרכו משילא רוב ראשו ואיזו רוב ראשו משתצא פדחתו : **אדם** מבהמה לא ילף דאין פרוזדור לבהמה · ה) הא פרוזדור הכא לא הוי כי ההוא דיוצא דופן (נדה דף מב:) דאמר דמכי הוציא ולד ראשו תוך לפרוזדור הוי כילוד דאי כפרוזדור דהתם אייבי הכא מה היה יכול הפרוזדור לעכב הלידה כיון שהרחם חולה לו אלא פרוזדור דהתם הוא בית המילון והכא הוא עובי הירכים המכסים את הרחם שבין הירכים כדפ"ה ומש"ה לא תשיב כילוד בילאת ראשו תוך לרחם ואין תימה על שהלשון שוה והפירוש משתנה דכי האי גוונא אשכחן בפ' הלוקח בהמה (בכורות דף כ:) דאמר רבי [יהושע] מיעוט פוטר מבכורה דתשיב המיעוט ולד ולא הוי ההיא מיעוט ולד כי האי דפ' המפלת (נדה דף כט:) דרוב יולדות מטנפות : **שליא** שיצאה מקצתה אסור באכילה · אפי' מה שהיה בפנים בשעת שחיטה וא"ת היכי מוכח מינה דבהרחם הוי כילוד דלמא משום דגזרינן מקצתה דמהא נמי דחי לה בפ"ק דב"ק (דף יח:) דקאמר אמילתא דרבי אלעזר מאי קא משמע לן דאין מקצת שליא בלא ולד תגינא שליא שיצאה מקצתה כו' וי"ל דאם איתא דביילאת הרחם לא הויא לידה לא היה ראוי לגזור כיון דבמקצתה אי אפשר בשום פעם לבא לידי חשיבות לידה ומהכא ליכא למפרך דשמואל דאמר בפ' יש בכור (בכורות דף מו:) דאין הרחם פוטר בנפלים °דדילמא הייט דוקא בבהמה אבל באדם לא אמטינן מהכא דהא דקתני שיפא כסימן ולד באשה כך סימן ולד בבהמה הייט לענין שליא דהוי סימן ולד :

כסימן ולד באשה כך סימן ולד כו' · ג) וא"ת מאי פשטו יותר מזה מבהה וי"ל משום דתנן בנדה (דף כחי) דבאשה הוי שפיר סימן ולד לכך קאמר דאע"ג דבבהמה לא הוי שפיר סימן ולד מ"מ בשליא שוה לאשה* :

ואליבא

[ועי' תוס' ב"ק יחי ד"ה כסימן]

עין משפט נר מצוה

א א מיי' פ"ה מהלכות מאכלות אסורות הל' טו סמג לאוין קלו טוש"ע י"ד סימן יד סעיף א:

ב ב ג מיי' שם הל' ח טוש"ע שם סעיף ז [וסימן סב סעיף ב] :

ג ד מיי' שם טוש"ע שם סעיף ב :

ד ה מיי' פ"ב מהלכות נחלות הל' י טוש"ע מ"מ סי' רמז סעיף ו :

ה ו מיי' פי"ח מהלכות בכורים הל' טו סמג עשין קמד טוש"ע י"ד סי' שם סעיף בכ:

ז ח מיי' פ"ה מהל' מאכלות אסורות הל' יח ועי' בהשגות ובמ"מ ובפ"ב מהל' שחיטה הלכה ט בסמ"ג לאוין קלו טוש"ע י"ד סי' יד סעיף ב:

שיטה מקובצת

ה) האי פרוזדור דהכא לא הוי · נ"ב עי' תוס' בכורות דף מ"ו ע"ב ד"ה דאדם: ג) וא"ת מאי פשטו יותר בזה מבהה · נ"ב עי' תוס' בכורות דף י"ח ע"ב ד"ה ובנבחה :

גליון הש"ס

תוס' ד"ה בלית וכו' דילמא היינו דוקא בנבחה · עי' מקובצת פניס מאירות מ"ל סימן ז:

רבינו גרשום

בהמה המקשה לילד כו' . כלומר מחמת קישוי הוציא עובר את ידו מבית הרחם והחזיר ואח"כ שחטו את אמו מותר באכילה העובר דאע"ג דהוציא ידו לא חשוב יוצא חוץ ממחיצתו אבל הוציא ראשו הרי זה כילוד אע"פ שהחזירו ואסור כולו אע"ג דשחטו את אמו לא פעלי ליה שחיטתהמ"ם דאמר קרא ובשר בשדה טרפה כלומר כיון שיצא ממחיצתו הרי זה כטרפה מה טרפה דאין לה היתר אף זה אין לה היתר

ואליבא דר' שמעון · אבל לרבנן דאמרו גמל במעי פרה אפילו כשמולד לא צריך קרא להתירו בשחיטה אמו דלא גרע בפנים מבחוץ דאמרי ולהכי נקט ואליבא דר"ש ולרבנן אילטריך לאסור דמות יונה כדאמר לקמן* דרשה אחריתי וליכא למימר דאילטריך לאסור דמות יונה דאמר לקמן* בעינן פרסות וליכא דהא לר"ש אע"ג דלא מייתר ליה קרא להכי משמע לקמן דאסור גמי דמות יונה דפריך דמות יונה תשתרי פי' מכל בבהמה ומשני בעינן פרסות וליכא והדר פריך קלוט במעי פרה ליתסר ומשני פרסה בבהמה תאכלו והך קושיא ליתא אלא לר"ש דלרבנן לא גרע בפנים מבחוץ דאמרי כדפריש"ת אלמא דמות יונה לר"ש אע"ג דליכא קרא ממילא מיתסר כיון דליכא לא פרסה ולא פרסות אע"ג דפרסה ופרסות אילטריך חד למקוש חתך וחד לקלוט ה"ה דלרבנן לא צריך קרא לאסור דמות יונה אלא לשום דרשה אילטריך ומ"מ הך ברייתא דפרסה החזיר אכול לא אתיא אלא כר"ש: **אמר** ר' יוחנן הכל היו בכלל ובשר בשדה כו' · תימה דלר' יוחנן תקשה ליה ברייתא דהחזיר פרסה דתרי קראי קא סיב וע"כ מוקמינן חד למקוש [חתך] וחד לאכר ור' יוחנן נפקא ליה מקרא אחרינא וי"ל דפריך ליה שפיר טפי מאידך ברייתא: **הכל** היו בכלל ובשר בשדה כו' · לאסור כל מה שיולא חוץ לחמילה כגרפה דאין לה היתר כדאמר בסמוך ולמאי דמסיק הא כל מילי כיון דהדור שרי מיתוקמא הא דקרי ליה טרפה למלתא אחריתי: **יכול** אף זה כן ת"ל כו' · וא"ת וקרא דחטאת דכתיב פנימה הא שלא יצתה חוץ לחמילתה הא יצתה בת שריפה היא ל"ל אקרא דבשר בשדה נפקא ליה ל"ל דגם למילף ממעשר שני וכדברים דשרו דהוקשו בקרא דלא תוכל לאכול בשעריך כדדרשי' בפ"ק דמכות (דף ז.) ובדבותיך זו תודה ושלמים ובכורות זה בכור בקרך ולאנך זה חטאת ואשם ונדריך זה עולה: **אבל** יצאו חוץ לחמילתן וחזרו מותרין · וא"ת דלמא הכי קאמר בשעריך הוא דלא תיכול אלא שלא יכולים לאוכלן שלא בכנסו מעולם אבל לא לאחר שיכנסו ויצאו וי"ל דבאלו הן הלוקין (מכות יט:) משמע בהדיא דאייר בכנסו ויצאו דליף התם דאין לוקין עליהם עד שיצאו פני הבית: **דרציא** ידו ותחבה וחזר והוציא ותחבה עד שהשלימו לרובו מהו · וא"ת מתני' היא בפרק המפלת (נדה כח:) יצא מחוסך או מסורס עד שיצא רובו וי"ל דודאי אמר טמאה לידה ברוב ולדה אבל לא אמרינן מהתם דמיעוטו שבפנים הרי הוא כיצוד: וחבני

*הבשר מגע גבלה דברי רבי מאיר וחכמים אומרים *מגע טרפה שחוטה קתני מידא רישא הוציא עובר את ידו והחזירה ואחר כך שחט את אמו מותר באכילה מאי לאו אאבר לא אעובר אי אעובר אימא סיפא שחט את אמו ואחר כך החזירו אסור באכילה ואי עובר אמאי אסור כדאמר רב נחמן בר יצחק לא נצרכה אלא למקום חתך הכא נמי לא נצרכה אלא למקום חתך אינו והא כי אתא אבימי מבי חוזאי אתא ואייתי מתניתא בידיה פרסה החזיר אכול פרסות החזיר אכול מאי לאו החזיר פרסה אכול פרסה לא החזיר פרסה אכול עובר אי עובר מאי איריא החזיר אפילו לא החזיר נמי *אמר רב נחמן בר יצחק *לא נצרכה אלא למקום חתך והא תרי קראי קא נסיב לה מאי לאו חד לאבר וחד למקום חתך לא חד למקום חתך וחד לקלוט במעי פרה ואליבא דרבי שמעון דאמר רבי שמעון קלוט בן פרה אסור ה"מ היכא דיצא לאויר העולם אבל במעי אמו שרי עולא אמר רבי יוחנן ואבר עצמו מותר אמר ליה רב יהודה לעולא והא רב ושמואל דאמרי תרוייהו אבר עצמו אסור אמר ליה *מאן יהיב לן מעפרא דרב ושמואל ומלינן עייניין אלא הכי אמר רבי יוחנן הכל היו בכלל °בשר בשדה טרפה לא תאכלו כשפרט לך הכתוב גבי ²חטאת שיצתה חוץ למחיצתה וחזרה אסור חטאת הוא דפרט רחמנא בה אבל כל מילי כיון דהדור שרי מיתיבי בשר בשדה טרפה לא תאכלו מה תלמוד לומר לפי שמצינו במעשר שני ובכורים שאף על פי שיצאו חוץ למחיצתן וחזרו מותרין יכול אף זה כן תלמוד לומר טרפה מאי *תלמודא אמר רבה כטרפה מה טרפה כיון שנטרפה שוב אין לה היתר א] אף בשר כיון שיצא חוץ למחיצתו שוב אין לו היתר תיובתא דעולא תיובתא אמר מר לפי שמצינו במעשר שני ובכורים היכן מצינו דכתיב °לא תוכל לאכול בשעריך מעשר דגנך וגו' בשעריך הוא דלא תיכול ³אבל יצאו חוץ למחיצתן וחזרו מותרין במערבא מתנו הכי רב אמר יש לידה לאברים ורבי יוחנן אמר ⁴אין לידה לאברים מאי בינייהו איכא בינייהו למיסר מיעוט אבר שבפנים איבעיא להו לדברי האומר אין לידה לאברים הוציא העובר את ידו והחזירה וחזר והוציא את ידו והחזירה עד שהשלימו לרובו מהו מי אמרינן הא נפק ליה רובא או דלמא כיון דהדר הדר אם תמצי לומר ⁵כיון דהדר הדר הוציא עובר את ידו ותחבה וחזר והוציא את ידו ותחבה עד שהשלימו לרובו מהו מי אמרינן ⁶הא נפיק ליה רובא או דלמא רובא בבת אחת בעינן תא שמע זה

כבשר · כל העובר והבהמה נגעו באבר טמאין: **מגע טריפה שחוטה** · שאבר היולא עדיין הוא מחובר בבשרו שחיטה אע"פ שאין שחיטה מתירתה בחלבה מטהרתה מידי עבילה כטרפה שבחיטתה מטהרתה וטעמייהו מפרש במתני' ולקמן (דף עג·) מפרש בפירקין בטרפה שחוטה מאי מגע שייך למימר בה ומפרש שטרפה שחוטה מטמאתה את המוקדשים מדרבנן: **פרסה החזיר אכול פרסות החזיר אכול** לקרא קאי דכתיב (דברים יד) כל בהמה מפרסת פרסה ומוסעת שסע שתי פרסות מעלת גרה וגו' ומהאי קרא נפקא לן לקמן (דף עמ·) דעובר ניתר בשחיטת האם ודריש בהמה דריש לאבהמה דסיפא ומשמע בהמה שבבהמה תאכלו ופרסה ופרסות כתיבי בה להכי אתו לומר לך פעמים שאתה אוכל כל אבריו ופעמים שאין אתה אוכל אלא מקצתן פרסה החזיר הוצא שתי ידיו והחזיר האחת אכול אותה החזיר שתיהם אכול שתיהן: **למקוש חתך** יוהכי קאמר החזיר פרסה אכול מקוש חתך שלא החזיר פרסות אכול מקוש חתך של שניהם: **ופא תרי קראי נסיב לה** · פרסות ופרסה ואי למקוש חתך מדאשמועינן בחדא דאם החזירו אכול ואם לאו לא תאכל ה"ה לתרי: **חד למקוש חתך** · פרסות החזיר למישרי מקוש חתך בחזרה וחד למישרי עובר שפרסותיו קלוטות כגמל ומאלא במעי פרה ואליבא דרבי שמעון אילטריך דקאסר קלוט בן טהורה בבכורות (דף ז:) גמל גמל שמי פעמים אחד גמל שעולה מן הגמלה ואחד גמל שעולה מן הפרה ואשמועינן הכא דאם ממלא בחוכה מודה דשרי דהכי קאמר עובר שאין לה אלא פרסה שאין פרסותיו סדוקות אכול והחזיר דרישא לאו דוקא: שולא פליג אדרב יהודה: **הכל היו** · כל האמר בו מחילה כגון עובר לשחיטה ובשר קדשי קדשים שנתנה להם תורת מחילות עורה בקדשים קלים שחומת ירושלים מחילה להם כולן היו בכלל איסור זה דמחילה בשר בשדה הרי הוא כטרפה ובא הכתוב ופרט לך בחטאת שאין חוזרה מועלת בה דכתיב (ויקרא י) בשעיר חטאת דלאלם חדש שנטרפו אהרן ובניו וקלף עליהם משה מדוע לא אכלתם את החטאת הן לא הובא את דמה אל הקדש שתפסל בכך דכתיב (שם ו) וכל חטאת אשר יובא מדמה וגו' ופעמים היתה שלא יצתה ממחילתה הא יצתה בת שריפה היא ולא אמרינן ליהדרה ולא הוקרב לפרוש בה דמהיכא תיתי לן דתשתרי מכלל טרפה לא תאכלו משום חזרה להכי פרט בה למימר דהאי היא דלא מהניא בה חזרה אבל כל שאר היולאים שחזרו תותרו: **מאי מ"ל** · אטרפה קאי למה קראו טרפה ומה למדנו בכך הוה ליה למיכתב בשר בשדה לא תאכלו: **לפי שמצינו** · לקמן מפרש היכן מצינו: **מעשר שני ובכורים** שנכנסו לירושלים וילאו וחזרו מותרין: **אף זה כן** · עובר: **כטרפה מאמו הכי** · לפלוגתייהו דרב ור' יוחנן: **יש לידה לאברים** · אבר שיולא הרי האבר כיולד דמו לא מהניא ליה חזרה: **אין לידה** · ומהניא ליה חזרה: **מאי בינייהו** · בין לישנא דמערבא לישנא קמא: **למיסר מיעוט אבר** · אם יצא רובו ונשאר מיעוטו לישנא בתרא דנקט לשון לידה הוי יולד ומיתסר כוליה ולישנא קמא לא נאסר אלא היולא: **לדברי האומר אין לידה לאברים שוליא ידו וחזר והוליא ידו** · האחרת והחזירה וחזר והחזירה עד שהשלים לרובו של עובר מי הוי כיולד דהא נפקא רוביה לו דלמא כיון דאין לידה לאברים הויא חזרה דידיה חזרה וכי נפיק אידך כבר הדר ליה קמא ואין כאן יציאת רוב דאי לאמלן דאמר אין לידה לא מהניא להו חזרה: **ואם תימא לומר כיון דהדר הדר סוליאה ותחבה כו' לו דלמא רובא בבת אחת בעינן** · ואפילו למאן דאמר אין לידה איכא למיבעי להא:

זה

עין משפט נר מצוה

ז א מיי' פ"ג מהלכות אבות הטומאה הל' ט: ח ב מיי' פי"ח מהלכות מעשה הקרבנות הל' ו: [סמ"ג:]

[לקמן עב.]

ט ג מיי' פ"ב מהלכות מעשר שני הלכה ט:

י ד מיי' פ"ט מהלכות מאכלות אסורות הל' י סמג לאוין קלו טושע"ע י"ד סי' יד סעיף ב:

יא ה ו מיי' במ"מ פ"ט שם הלכה י וכל"מ ומשנה למלך שם טושע"ע שם סעיף ד:

[לקמן עט.]

[נ"ב קטת: ע"ז נב:]

[ע"ל דס"ל]

[ע"ל בפ"ג דף יז.]

בס"י מיתיס תלמוד לומר

הגהות מהר"ב רגשבורג

א] גם' אף בשר כיון ג"כ עי' זבחים פב ע"ב תוס' ד"ה כיון וכו' ע"ש ודו"ק: ב] תוס' ד"ה יכול וכו' וי"ל דס"ד למילף כו' כ"ל:

גליון הש"ס

גמ' אמר רב נחמן בר יצחק לא נצרכה אלא למקום חתך. עיתוס דף יח ע"א:

רבינו גרשום

רחב"א מגע טרפה שחוטה. כלומר שהרי שחט את אמו ומרפה שחוטה אין מטמאת אלא במוקדשין: פרסה החזיר אכול. כלומר הוציא עובר פרסת והחזיר אכול: פרסות החזיר אכול. כלומר הוציא שתי פרסות והחזיר אכול דבתיב כל מפרסת פרסה ושוסעת

שסע שתי פרסות משסע בין פרסה ובין פרסות הוציא והחזיר אכול ומנין לרבות אכילה לפרסה זאת החיה אשר תאכלו וגו' כל מפרסת פרסה ומנין לרבות אכילה לפרסות דכתב ושוסעת שסע שתי פרסות וגו' אותה תאכלו: הוא תרי קראי קא נסיב לה כלומר פרסה וכלומר דאם קלוט במעי פרה שאין לו אלא פרסה שאינה סדוקה אוכל וקלוט במעי פרה לא אמרינן לענין הוציא ידו אלא להתירו במעי אמו. הכל היו בכלל ובשר בשדה טרפה לא תאכלו דכיון דיצא בשר חוץ למחיצתו אסור כשפרט לך כו': בשעריך הוא דלא תוכל לאוכלו אבל היו בירושלים ביצאו וחזרו מותרין: רב אמר יש לידה לאיברין. כלומר לידת איברין לידה חשובה ואבר היוצא אסור וז' יוחנן אמר אין לידה לאיברין ולאו חשוב יוצא לפיכך אבר עצמו מותר מאי בינייהו למיסר מיעוט אבר כלומר בין האי לישנא דאמרינן לעיל רב אמר אבר עצמו אסור ולהאי לישנא דאמרינן יש לידה לאברין איכא בינייהו למיסר מיעוט אבר שלא יצא אלא רוב אבר ומיעוט נשתייר בפנים להך לישנא דאמרת אבר עצמו מאי דיצא אסור ושבפנים מותר להך לישנא דאמרת יש לידה לאיברין כיון דיצא רובו ככולו ואפילו מיעוט שבפנים אסור · לדברי האומר אין לידה לאברין. כלומר לאו חשוב יוצא: הוציא עובר את ידו והחזירו. כלומר עד שהשלימו לרובו דעובר: ת"ש דתנן

זה

עין משפט נר מצוה

זס סכלל· משמעו היא: **דבר שאינו גופה**· אלא מן העובר ומגלא בהוכיח מוכר: **לאתויי מאי**· לי מוחך מן העובר מגא ליה אלא לאו לאתויי כה"ג דכשאר מיטנו העובר בפיס וכוכו ילא מחוחך: **נאתויי קלוט**· אפי' הכמגלא אלא בחמני פרה: **סוגיא עובר**· אל אלמיס את ידו בשעת שחיטה אמו בעוזרה: **מסו**· תורה אור

ותבעי לך קדשים קלים בירושלים· רב חגגיא הוה מבעני ליה בעוזרה משום דחשיבה המילה יותר אפי' לענין שחיטת קדשים קלים ומיהו בעולה כולו בעוזרה לא קא מיבעי ליה דפשיטא דטעון שחיטה: **דאתא** אבן פקועה לכחר אבר: **אי** דלמא תרי איסורי אמרינן· ולא דוקא תרי (ג) איסורי אמרינן דאיכא כמי איסור גיד הנשה: **תלתא** לא אמרינן· תימה מאי קמיבעיא ליה והא קי"ל (נעיל דף מח.) דזה וזה גורם מותר: **אלמא** מ"ר יוחנן השוחטו בהמה ומצא בה דמות יונה אסור בתחילה בעינן פרסות ויבא דוקא נקבו דמות יונה שהוא אסור גם כשיצא לאויר העולם לפי שאינו מתקיים אבל מצא בה בהמה גמורה שרצוי להיות מותר וכגליה רגלי יונה לו שאין לה רגלים כלל מותרת דלא ממעטו ר' יוחנן מידי שרצוי להיות מותר כשיצא לאויר העולם דהשיל חשיב כמפרים פרסה להיות ניתר בשחיטת אמו כמו שחשוב כמפרים פרסה כשיצא לאויר העולם דלא על חנם תפס ר' יוחנן דמות יונה ולא נקבו עובר שרגליו דמות יונה לו עובר שאין לו רגלים וכי פריך קלוט בעני אמו ליסתר אליבא דרבי שמעון דוקא פריך דאסר ליה כשיצא לאויר העולם כדפרישית לעיל:

תמכר

עי' מכר"ם מ"ש כאן בדברי רש"י

הגהות הב"ח

(ה) גמ' דתנן מוסג בשלוא כגי"ל ותיבות גיד הנשה נמחק: (ב) תוס' ד"ה ג"ר וכו' ולא דוקא תרי דאיכא נמ כגי"ל ותיבות איסורי אמרינן נמחק:

נעיל נב:

הגהות מהר"ב רגשבורג

א) גמ' אי לר' יהודה איסור ונא מיכא איסור וכו' ל"ב כ"ל מרוייהו ליתנהו דליכא איסור אלא לר"י אבל איסור דס מיכא וכדתנן נקמן דף ע"ד ע"ל קוקינו ומוגיא אם דמו ויעוש"ם בגמרא א"ר כדאמרן וזה שדקדק רש"י נד"ה ואי כר' יהודה וכו' איסור אלא ליכא עכ"ל ודוק ורלא רש"י לפרש אליבא דהלכתא כר' יוחנן שם ע"ד ע"ב דלף המתיר בחלבו אוסר בדמו:

[נ"ל דתניא]

רבינו גרשום

זה הכלל דבר שנופר אסור כלומר בתחלה תנן הוחך מן העובר שבמעיה מותר באכילה כל האבר והעובר למה לי למיתני שאינה נופה מותר לאו לאייתויי כי האי גוונא דכה"ג [ריצא מהוחך] וקתני מותר: ותיבעי לך קדשים קלים בירושלים כלומר פרה של שלמים שמקשה לילד שהוציא עובר את ידו אם האבר מותר אם לאו: מי מצטרף סימן שני לסימן ראשון ודמי כמי שהוציא לאחר שחיטה שחיטת אמו בהילה לרבנן דרחוינן במתניתין לא יועיל לו להתרה מידי נבלה ביצא: מהו לחוש לזרעו. כלומר הוציא עובר את ידו והחזיר ושרטט אמו דאמרינן אבר עצמו אסור והצ"ל אוהו חי והעלד בהמה אחרת מהו לחוש לזרעו דכמה שאברו אסור משום יוצא כך אברו של זרעו יהא אסור אם הימין הימין ואם השמאל השמאל: דאמר רב משרשיא לדברי האומר הוחשין לזרע האב כו' הנניה הוא דסבירא ליה דהוחשין לזרע האב בפרק אחרון ואת אמר בנו: בן פקועה אבא על הבהמה. כלומר דבן פקועה ניתר בשחיטת אמו אפי' גדול ומסמנין שלו קנה וגרגרת אין חשובין סימנין אלא כבשר הן חשובין ולד שלו מצד אמו צריך שחיטה דאמו בהמה מעליתא היא והוא אין לו סימנין לשחוט לפיכך אין לו תקנה לולד: לא צריכא דאזל אבן פקועה דכוותיה כלומר והעלד ולד דהוא דאין צריך שחיטה לא מצד האם ולא מצד האב: מאי אבר אבר מולדי. כלומר מי אמרינן אותו אבר שיצא אין מולד אלא אבר דכוותיה אם ימין ימין אם שמאל שמאל ואתיך ושרי ליה מן ולד שהולד אי לאמה מיבלבל זרעיה ואסור כולה דאותו אבר פשים איסוריה בכל הגוף: בהמה בעלמא לאו מכח בשר ודם קאתי. כלומר מה בהמות שבעולם אינם באות אלא מכח איסורא שיש לאב של ולד חלב ודם ובא מכח חלב ודם ואעפ"כ שרי הולד הבא מכח אע"ג דמכח יוצא קאתי שרי הולד אי דילמא תרי איסורי אמרינן כלומר מכח חלב ודם שרינן אבל חלב ודם ויוצא לא שרינן: דלמאן אי לר' מאיר איסור חלב ודם כו' כלומר דהוא משרי בן פקועה כילוד [הא ס"ל] מצא בה בן פ' הי מעון שחיטה ולדבריו אסור חלב ודם איכא כשאר בהמות איסור יוצא ליכא דאע"ג דהרציא ידו לא הויישינן דלא חשוב יוצא מחמיצתו: אי לר' יהודה איסור יוצא איכא כלומר לר' יהודה דאמר עובר ירך אמו ושחיטת אמו מטהרתו מחיצת עובר אמו הוא לדבריו

זס סכלל· משמעו היא: **דבר שאינו גופה**· אלא מן העובר ומגלא בהוכיח מוכר: **לאתויי מאי**· לי מוחך מן העובר מגא ליה אלא לאו לאתויי כה"ג דכשאר מיטנו העובר בפיס וכוכו ילא מחוחך: **נאתויי קלוט**· אפי' הכמגלא אלא בחמני פרה: **סוגיא עובר**· אל אלמיס את ידו בשעת שחיטה אמו בעוזרה: **מסו**· תורה אור

להיות לו חומת העוזרה מחילה להתירו בשחיטה אלס: **ותבעי לך קדשים קלים בירושלים** *כגון עובר שלמים שהוציא את ידו בירושלים והחזירה והכניסה לעזרה ושחטה ותבעי לך מליבה דמ"ד יש לילה לאבריס ולא מהניא חזרה מי מהניא ליה חומה דלא ליטול בשר בשדה דהא חומת העיר הויא מחילה לקדשים קלים וליכא לאוקמא בשוחט שלמים בירושלים והוציא העובר את ידו לחוץ דא"כ אף הבהמה אסורה משום שוחט קדשים בחוץ: **אמו חוא**· ולא חומה: **מי מצטרף סימן ראשון לסימן שני**· גרסינן והכי מיבעי ליה סימן ראשון כשנשחטה בעוד אבר זה בתוכה היה בא להתיר אף בתחילה ומשילא אין מחיכת סימן שני בא על אבר זה אלא לטהרו מידי נבלה כדאמרן לעיל וחכ"ל מגע טרפה שחוטה מי מצטרף סימן ראשון שבא לו לטהר ולהתיר עם זה שאינו בא אלא לטהר להוציאו מידה לטהר הוחיל ושניסה שוין בכך: **או דלמא**· כיון דיש חילוק ביניסה לא מצטרף ראשון שהוא נשחט לשני דבריס עם השני שאינו אלא לטהרו מידי נבלה ואין כאן שחיטה אלמה לטהרו: **אם מצטרף סימן ראשון לשני להתיר באכילה**· כל העובר והבהמה ולא אמרינן שחיטה חלוקה היא ואין שחיטה לא בזו ולא בזו לא חוציל לאבר לטהרו מידי נבלה: **מהו לחוש לזרעו**· של עובר זה שהוציא ידו ונכתבה אמו והוליאוהו חי וגדל ובא על הבהמה והוליד מהו שיאסר אבר כיוצא בו הנולד ממנו: **אפי' בן פקועה דעלמא**· שלא הוציא את ידו וגדל והוליד נמי אסור כל הולד: **דאמר רב משרשיא לדברי האומר הוחשין לזרע האב**· חכנינא הוא באותו ואת בנו (נקמן עח): **אין לו תקנה**· שמלד אביו אין טעון שחיטה כדתנן במתני' (שם דף עד.) וחכ"ל שחיטת אמו מטהרתו ומלד אמו טעון שחיטה וסימנין אינן סימנין דהא פלגיה כשחוטין דמו ולא נמי ה"ל בר סימן ל' ובהמה לריכה רוב סיס: **אבן פקועה דכוותיה**· דאין [הולד] טעון שחיטה אלא משוסחד אבר והוא אבר לא מיסתבי בשחיטה דלאו שחיטה היא [ותתך ליה הא אבר ושרי]: **מבלבל** זרעיס· ומיתסר כל הולד משום אותו אבר ואליבא דחכמים קבעי לה: **לאו מלא חלב ודם**· של אבנה קאתי שאף החלב והדם הולידו: **תרי איסורי אמרינן**· דשרי אבל חלב ודם ויוצא לא: **ולמאן**· דאמר איסור חלב נוהג בשליל כדלקמן איסור חלב ודם איכא **יוצא ליכא**· דהא לר"מ אפי' מה שבפיס טעון שחיטה כדקתני מתניתין (שם) ומצא בה בן חטעה חי טעון שחיטה הלכך ה"ל כשאר בהמה: **ולי כר' יסודה**· כר פלוגתיה דאמר אין טעון שחיטה מה שבפיס ואיכא איסור יוצא שאין לו היתר איסור חלב ליכא: **נוסג בשליל**· גיד הנשה וחלבו של שליל אסור: **אלא**· הא לא קמיבעיא ליה דכל מכח לא אמרינן דאיסור משום שבא מכח איסור: **אם מלבו**· אם נקבה היא וילדה והרי היא חולבת חלבה מהו באכילה והיינו לזרעו דקאמר שאין החלב בא עד אחלב: **בהמה בבהמה**· שדיא בהמה דרשא אבהמה דסיפא ודלוס סכי בהמה הנמלאת בבהמה תאכלו: **אלא מעתה**· הואיל וטליל קרוי בהמה: **ימירו**· אם הבית בהמה טוען אלל בהמת קדשים מעוברת ואמר הרי זו תמורת עובר של זו תהא תמורה דהא גבי תמורה בהמה כתיב (ויקרא כז) ואם המר ימיר בהמה בבהמה: **אין ממירין**· כלומר אם המיר אין מומר דכל ממירין לתמורה דיעבד הוא כדאמרן בשמעתא קמייתא דפרקא קמא (נעיל ב·): **אלא אבר בעובר**· אבר בהמת חולין זו תמורה תחת עובר בהמת קדשים זו: **ולא עובר באבר**· עובר בהמת חולין זו תמורה כרגלה של בהמת קדשים זו: **אלא**· אלאו מבהמה מיקרו: **אלא מבהמה**· אלא מכל נפקא והכי דרים כל מפרסת פרסה בבהמה תאכלו כלומר כל אבר תמלא בבהמה לאוכ: **לוקה מלכלו כשיש שלמה**· לאוכל כל הנמלא בתוכה אבל כשיש אבר שהנמלא בתוכה מגופה הוא שנאסר ממנה לא תאכל הנמלא: **אלא מעתה**· דדרשת כל בבהמה בעינא

ותבעי לך קדשים קלים בירושלים· רב חגגיא הוה מבעני ליה בעוזרה משום דחשיבה המילה יותר אפי' לענין שחיטת קדשים קלים ומיהו בעולה כולו בעוזרה לא קא מיבעי ליה דפשיטא דטעון שחיטה: **דאתא** אבן פקועה לכחר אבר: **אי** דלמא תרי איסורי אמרינן· ולא דוקא תרי (ג) איסורי אמרינן דאיכא כמי איסור גיד הנשה: **תלתא** לא אמרינן· תימה מאי קמיבעיא ליה והא קי"ל (נעיל דף מח.) דזה וזה גורם מותר: **אלמא** מ"ר יוחנן השוחטו בהמה ומצא בה דמות יונה אסור בתחילה בעינן פרסות ויבא דוקא נקבו דמות יונה אסור גם כשיצא לאויר העולם לפי שאינו מתקיים אבל מצא בה בהמה גמורה שרצוי להיות מותר וכגליה רגלי יונה לו שאין לה רגלים כלל מותרת דלא ממעטו ר' יוחנן מידי שרצוי להיות מותר כשיצא לאויר העולם דהשיל חשיב כמפרים פרסה להיות ניתר בשחיטת אמו כמו שחשוב כמפרים פרסה כשיצא לאויר העולם דלא על חנם תפס ר' יוחנן דמות יונה ולא נקבו עובר שרגליו דמות יונה לו עובר שאין לו רגלים וכי פריך קלוט בעני אמו ליסתר אליבא דרבי שמעון דוקא פריך דאסר ליה כשיצא לאויר העולם כדפרישית לעיל:

תמכר

(חולין פט.) [תוספתא פ"ז לקמן עד: לכ:]

תמורה י.

מס נ:

בעינא

יא א מיי' פ"ב מהלכות מאכלות אסורות הל' נ:

יב ב מיי' פ"ס מהלכות מאכלות אסורות הל' יב סמג לאוין קלו טוש"ע י"ד סי' יד סעיף ה:

יג ג מיי' פ"ס מהלכות תמורה הלכה מח:

יד ד מיי' פ"א מהלכות מאכלות אסורות הל' ז סמג לאוין קלב טוש"ע י"ד סי' יג סעיף כב

רבינו גרשום

איסור יוצא איכא איסור חלב ליכא דאלבו אין חשוב חלב דאינו חשוב בהמה (על הכל) [כלל]: והכי קא מיבעיא ליה מהו לגמוע את חלבו כלומר מה רבעא מהו לחוש לזרעו לא בעי לענין ולד שיוצא ממנו אלא כי קא מבעיא ליה מהו לגמוע חלבו דאלב חשוב לזרעו

חלב דעלמא לאו מכח אבר מן החי ושרי האי נמי לא שנית אי דילמא התם אית ליה תקנתא לאיסורא בשחיטה דאבר מן החי לכי שחוט ליה דוי מותר: הכא לית ליה תקנתא לאיסורא בשחיטה דאיסור יוצא לית ליה תקנתא בשחיטה: חותך מן העובר שבמעיה מותר באכילה. כלומר העובר מותר ומה שנתחך ממנו מנא לן דכתיב כל בהמה מפרסת פרסה כלומר בבהמה לרבות את הולד ומה שנתחך ממנו ולמה אנו דורשין בהמה בבהמה שאנו דורשין תחלה וסוף וכל בהמה מעלת נרה בבהמה וזהו שאמרנו בהמה בבהמה: אלא מעתה ימירו בו כלומר השתא דקרית לזו בהמה האבר ועובר שנתחך ממנו ימירו בו דכתיב אם המר ימיר בהמה בבהמה אלמה תנן אין ממירין לא אברין בבהמת קדשים בעוברין דחולין ולא עוברין דקדשים באברין דבהמת חולין ולא אברין ועוברין בשלמים ולא שלמים באברין ועוברין. כלומר אם היתה בהמת קדשים מעוברת ונתחך מן העובר שבמעיה ורצה להמיר אותו עובר המר האבר שנתחך ממנו בשליסן עוברין דחולין אין יכול להמיר ולא עוברין שלימים דקדשים בעובר המר ובמה שנתחך ממנו לפי שאין חשוב בהמה על הכל: אלא אמר קרא כל בבהמה לרבות את הולד. כלומר לא תימא בהמה בבהמה דאינו חשוב בהמה האבר ועובר אלא אימא כל בבהמה לרבות את הולד והכי קא דרשינן לא בבהמה תאכלו: אי הכי אפי' חותך מן המחולל. כלומר אפי' חותך מן המחולל ומן הכליות של בהמה ס) הוא ובהמה מותר באכילה אלמה תנן מן המחולל ומן הכליות אסור באכילה כלומר בבהמה ס) והמחולל והכליות הכל אסור באכילה: אלא מעתה השוחט את הבהמה ומצא בה דמות יונה תישתרי. השתא דאמרת כל בבהמה תאכלו מצא בה דמות יונה תישתרי:

קלוט

ס) נראה דנ"ל כל בהמה עלמה תהא מותר בתחילה. ב) אינו מובן דאם נסבור דגם הבהמה אסורה משום עובדה דהוי כעיקר מלי מקשה כאן א"ה אפילו מותר וכו' הא כלאים אסור משום עובדה וצ"ע.